

לאן נעלמו ילדי תימן

הועדה לחקירת הפרשה הגישה מסקנותיה. – רובם נפטרו ממחלות. – יש לערוך חקירה בחו"ל

מאת עמוס כרמלי

רי ועדת החקירה לעמוד בקשר עם נציגי הוועדה הציבורית (ושניים מהם, יוצגה המשפטי ח. קהן וה" חוקר עמי תובכ הצטרפו אליה כנציגים) וכן נקבע שהמפקח ה" כללי של המשטרה יעמיד לרשות הוועדה את העזרה הנאותה בכוח" אדם, ברכב ובציוד. הוועדה השת" כנה בארבעה חדרים במטה גפת פתח-תקוות ולרשותה הועמדו 4 חוקרים קבועים, קצין גיהול, ארכי" באר, מזכירה, נהג ורכב. לאחר שהסתבר, כי החקירה היא עניינה ומסתעפת הצטרפו אליה חוקרי מש" טרה נוספים.

נבדקו ארכיונים ומיסמכים, רואיינו עשרות אנשים

ראשית מעשה שמה הוועדה את ידה על כל הארכיונים והמיס" סכים הנוגעים לעליית יהודי תימן והנמצאים בידי המוסדות שסיפלו בשעתו בעליית יהודי תימן, כגון: הסוכנות היהודית, משרד הסעד, משרד הבריאות, בתי-חולים וכו'. היא פנתה בקריאה לציבור באמצ" עות העתונות והרדיו לבוא לעזר" תה ולמסור לה את כל הידיעות הנוגעות להיעלמם של ילדי תימן. אנשיה התפרשו על ששת מחנות העולים שבהם שהו עולי תימן ר" העלו מהריסות הבניינים ומצריפים נטושים ופרוצים אלפי חיקים, מיסמכים וקטעי יומנים שהיו לעזר רב.

רואיינו עשרות אנשים, מנהלים ועובדי מחלקות של מוסדות צי" בוריים וממשלתיים, שסיפקו מידע על מיכלול הבעיות הנוגעות לי עליית יהודי תימן, וניגבו עדויות מ-339 ההורים המתלוננים כשלכל תלונה נפתח חיק חקירה לחוד.

תחלואה קשה במחנה עין-שמר

איסוף החומר עליידי הוועדה נתקל בקשיים מרובים שהומן גר" ממ. רוב התלונות התייחסו לשנות החמישים המוקדמות, בעוד שמר" בית המיסדות בהם שהו עולי תי" פן נתחסלו בינתיים והארכיונים שלהם חלקם הושמדו וחלקם נמצאו חסרים כתוצאה מטילטולים והעבר" רות. הוועדה עשתה מאמץ עליון לאסוף כל מיסמך, היכול להפיץ אור על היעלמם של הילדים ואף הגיעה למרתפי אותם המיסדות ש" עסקו בעליית יהודי תימן כדי לחפש בהם מיסמכים מתאימים. בין השאר, הגיעה הוועדה בחיפון" שיה אל יהודי יוצא תימן בשם י. אריכא, המתגורר כיום במרכז ה" ארץ ואשר היה אחד האחראים על מחנה העולים בעין-שמר.

הוא סיפר לחברי הוועדה על תחלואה קשה שהיכתה במחנה ושר" כתוצאה ממנה נפטרו רבים מהילי" דים. הואיל ולא היה מנגנון-קבורה במחנה אירגן הוא – כיהודי דתי – חברה קדישא פרטית. הוא קיבל מהסוכנות היהודית חלקת אדמה וקבר בה את נפטרי המחנה הרבים. כל קבורה נרשמה בפנקסו והיא שמר על הפנקס בביתו. מפנקסו השחור של אריכא עלו אנשי הווע" דה על עקבותיהם של מספר לא פבוטל של ילדים.

מימצאי חקירה לגבי כל אחד מ-342 הילדים

הדו"ח שהוגח על שולחן-הכנסת לתים שנה של עבודת-גמלים מפר" נת מכיל את מימצאי החקירה לגבי על אחד מ-342 הילדים. יהיה חסן התלונן למשל, שבתו רהל, שהיתה בת חודשיים נעלמה בשנת 1950 מבית-החולים רמב"ם בחיפה. לדברי האב הוא לא קיבל בשעתו כל הודעה על פטירת בתו או מה עלה בגורלה. תלונה ראשר נת על כך הגיש לדבריו עוד בי 1952 במשטרת ס"ת ועם הקמת ועדת החקירה הגיש את תלונתו בשנית, מימצאי החקירה המתפרס" מיס בחוברת מגלים, כי משפחת חסן הגיעה ארצה מתימן ב" 17 באוקטובר 1949 ושוכנה במחנה עין-שמר. ב" 30 באפריל 1950 אישר" פזה הילדת רחל בפעם הראשונה בבית-החולים רמב"ם למשך שישה שבועות וב" 18 במאי היא הוחזרה לבית-התינוקות במחנה עין-שמר. ב" 8 ביוני היא אושפזה שנית בי בית-החולים עין-שמר ושהתה שם עד 18 ביוני. בפעם השלישית אושר" פזה ב" 24 ביוני בבית-החולים ה" ממשלתי בבית-ליד ונפטרה שם ב" 16 ביולי מהרעלה כללית. לפי פהברת מקרי מוות של מחנה עין" (המשך בעמ' 4)

הטענות בדבר היעלמם של תינו" קוח ממחנות העולים בשנים 1949-1951 וגורלם.

הצורך בחקירה נולד כשהורים קיבלו צווי גיוס לבניהם

הצורך בהקמתה נולד בעקבות זעקה ציבורית שהקימו חלק מן ההורים, שהשדותיהם גברו בשנת 1966 כאשר קיבלו צווי גיוס עבור בניהם הנעדרים. צריך היה מי שיחלץ לעזרת ההורים הממור" מרים, יעזור בהסלת הלום מעל התעלומת המחרידה ויפתור את ההורים מן הסיט הנורא אחת ול" תמיד.

בהתלה נרתמו לפעולה שניים מתושבי קריית-אונג, שלום צדוק והיים עמראני, שקיבלו על עצמם לארגן כנס של הורי הילדים שנעל" מן הכנס בתר ועדה ציבורית, אשר הצליחה במרוצת פעולתה לנגלל את הנושא עד לשולחן הכנסת. ה" סיפול היעבר בהמלצת שו המשפ" טים לוועדה השירותים הציבוריים וזו החליטה על מינוי ועדת-חקי" רת.

בכתב המינוי הודגש פי על חב"י

במשך 17 שנה ריחפה בארץ תעלומת היעלמם של ילדי תי" מן ממחנות העולים של ראשית שנות החמישים. על מספר הילדים הנעדרים התהלכו גירסות שונות: היו שהעריכו אותם בעשרת, בהמי" שים או במאה מקרים. אך איש לא שיער כי מספרם מסתכם ב" מאות נעדרים.

חוברת כחולת שהונחה בסוף ה" שבוע שעבר על שולחן ועדת ה" שירותים הציבוריים של הכנסת פתרה חלק גדול מן התעלומה. ב" 196 דפיה מקפלת החוברת טרא" גדיה מועזת אודות 342 ילדים שהוריהם התלוננו על היעלמם. מחבריה – חברי ועדת החקירה המיוחדת שמונתה עליידי שרי ה" משפטים והמשטרה – קובעים, כי רק ארבעה מבין 342 הילדים נמצ" אים בחיים אצל משפחות מאמצות אי אומנות בישראל. 316 ילדים נפטרו ו" 22 – נעדרים.

ועדת החקירה בראשותם של י" סף בהלול, פרקליט מהוז חיפה והצפון ורב"פקד ראובן מינקובסקי מהמטה הארצי של המשטרה, מונתה ב" 3 בינואר 1967 להוות ועדה אשר תתפקדה לחסור ביחס לבירור